

Idejno-političko jedinstvo komunista — osnovna snaga Jugoslovenske narodne armije i društva u celini

Uvodno izlaganje

Komunisti u Jugoslovenskoj narodnoj armiji održavaju svoju Osmu konferenciju posle četvorogodišnjeg, veoma složenog razdoblja, ispunjenog naporima društva da održi kontinuitet naše revolucije.

Na izbornim sastancima osnovnih organizacija i izbornim konferencijama, koje su nedavno završene, ocenjeno je da smo uspeli, i pored određenih teškoća, da očuvamo idejno-političko jedinstvo Armije, ojačamo njenu moralnu snagu i angažovanost na opredeljenjima koja su inspirisana Titovim delom a predstavljaju osnovu našeg društva. To je izuzetno značajno u sadašnjoj međunarodnoj i unutrašnjoj političkoj i ekonomskoj situaciji.

Iako je međunarodna situacija ispunjena različitim opasnostima, zahvaljujući našoj doslednoj borbi za mir i ravnopravnost među narodima, nesvrstanoj politici, tekovinama naše narodnooslobodilačke borbe i socijalističke revolucije i efikasnom odbrambeno-zaštitnom sistemu, naš međunarodni položaj je, u osnovi, i dalje povoljan i stabilan. Međutim, nikada, pa ni sada, ne smemo potceniti opasnost po bezbednost Jugoslavije, jer se negativne tendencije savremenih međunarodnih odnosa nastavljaju. Nadmetanje velikih sila i blokova za vojnu, političku i ekonomsku premoć proširuje se na sve sfere i prostore, uključujući i kosmos. To nadmetanje praćeno je snažnim pritiscima na manje, naročito na nesvrstane zem-

lje, na čijem se području vodi borba za proširenje sfera uticaja, što znači da se strateški ciljevi velikih sila, u suštini ne menjaju. Posledica dominacije politike sile i oslanjanja na vojni činilac u međunarodnim odnosima jeste stalno jačanje oružane sile, pojačavanje trke u naoružavanju i proširivanje mreže vojnih baza i oslonaca. To potvrđuje i činjenica da su ukupni vojni izdaci u svetu danas prešli devetsto milijardi dolara, a broj akutnih i potencijalnih kriznih i ratnih žarišta se ne smanjuje. Naprotiv! Takođe, nastavlja se kriza u međunarodnim ekonomskim, posebno finansijsko-monetarnim odnosima i sve više se zaoštrava suprotnost između razvijenog i nerazvijenog dela sveta.

U vezi s tim, osim dosadašnjih oblika terorizma, koji ima velike razmere, pojavljuje se i državni terorizam. Tipičan primer za to je agresija SAD na Libijsku Arapsku Džamahiriju, koju odlučno osuđujemo jer znači kršenje suvereniteta i integriteta jedne nezavisne i nesvrstane zemlje i direktno je suprotno Povelji Ujedinjenih nacija. Ta agresija, kao i pretnje drugim zemljama, pre svega nesvrstanim i nezavisnim, podstiču nepoverenje i predstavljaju opasnost po mir u svetu.

Posle susreta na visokom državnom nivou u Ženevi, nastali su izvesni pomirljivi tonovi i prihvatljive inicijative u vezi sa razoružanjem, koje treba pozdraviti. Međutim, treba učiniti sve da detant i mir ne postanu monopol samo velikih sila.

U uslovima izbegavanja direktne vojne konfrontacije velikih sila verovatno će biti sve izraženija strategija posrednog nastupanja i vođenja specijalnog rata, pre svega prema zemljama sa značajnim strateškim položajem u kojima postoje suprotnosti i problemi u društvenom razvoju, kao i onima koje imaju značajnu ulogu u pokretu nesvrstanošći. Takva strategija i sada predstavlja stalni oblik ugrožavanja bezbednosti tih zemalja, uključujući i Jugoslaviju.

Nerealno je očekivati značajnije poboljšanje u međunarodnim odnosima u narednom periodu. Shodno tome, nastaviće se modernizacija oružanih snaga, razvoj i uvođenje u upotrebu novih vrsta oružja i usavršavanje doktrinarnih i stratejskih koncepcija, kao i drugih načela upotrebe oružanih snaga. Kao ni do sada, ti procesi neće mimoći snage na južноеvropskom prostoru i Sredozemlju, utoliko pre što taj prostor ima veliki strateški značaj, pa je neprekidno u sferi interesa velikih sila i vojnih blokova. To se poslednjih godina potvrđuje povećanim vežbovnim aktivnostima i

prisustvom sve brojnijih oružanih snaga velikih sila u njemu. Razumljivo je da mi o svemu tome vodimo i moramo voditi računa pri izgradnji i jačanju svih komponenata našeg sistema opštenarodne odbrane, a posebno oružanih snaga.

1. Delovanje u nepovoljnim društveno-ekonomskim uslovima

Našu unutrašnju situaciju, i pored velikih ostvarenja u posleratnom socijalističkom razvoju, poslednjih godina karakteriše ekonomska kriza, zastoj i stagnacija u mnogim oblastima života, a posebno u oblasti socijalističkog samoupravljanja. Svedoci smo brojnih protivurečnosti koje prate naš društveno-politički razvoj. Postoje i ozbiljne slabosti u funkcionisanju političkog sistema socijalističkog samoupravljanja, kao i neefikasnost organizovanih socijalističkih snaga u rešavanju nagomilanih problema društva. Rasprostranjene su i pojave otvorenog ili prikrivenog neprijateljskog delovanja i idejnih preispitivanja, a ima, čak, i zahteva za revidiranjem nekih opredeljenja Saveza komunista koja se odnose na naš društveni sistem. Dakle, naša sadašnja društveno-politička situacija je nepovoljna, iako su vodeće snage društva, a posebno Savez komunista, u periodu između Dvanaestog i Trinaestog kongresa bile angažovane u razrešavanju tekućih problema tragajući za jedinstvenim ocenama uzroka takve situacije i obezbeđujući jedinstvo stavova i akcija za prevladavanje tih problema.

Takva aktivnost, naročito intenzivna posle Trinaeste sednice Centralnog komiteta SKJ, sve više se pojačava kako se približava Trinaesti kongres SKJ. To potvrđuje usvojena Platforma za pripremu tog kongresa i drugi dokumenti i stavovi Centralnog komiteta SKJ o mnoštvu značajnih pitanja iz našeg društveno-ekonomskog i političkog razvoja.

Neka izuzetno aktuelna pitanja, kao što su inflacija, politika cena, životni standard stanovništva, zapošljavanje, proizvodnja i izvoz, Centralni komitet SKJ i drugi partijski i državni forumi više puta su razmatrali i ukazivali na pravce njihovog razrešavanja, ali su očekivani rezultati izostali.

Cilj svih preduzetih akcija je bio: učvršćivanje idejno-političkog jedinstva, uklanjanje velikih međusobnih razlika u rešavanju mnogih problema našeg unutrašnjeg razvoja koji već duže vreme postoje, i mobilisanje svih snaga društva, na odlučnom i doslednom prevazilaženju svih teškoća i prepreka.

Iako se u tome ostvaruju izvesni rezultati i stvaraju uslovi za uspješnije prevazilaženje teškoća koje nas prate, preovlađuje uverenje da, u celini, nije učinjeno dovoljno za izlaženje iz ekonomske krize, stagnacije i nejedinstva, i da u nekim segmentima, pre svega ekonomskom i idejnom, imamo i pogoršanja, na primer i povećanje inflacije i cena, jačanje nacionalizma itd. Stanje na Kosovu je i dalje veoma ozbiljno i teško. Očigledno, problem je u tome što se prihvaćena politika i stavovi sporo i nedosledno sprovode kako u Savezu komunista tako i u odgovarajućim institucijama sistema. Zbog toga su radni ljudi i građani veoma kritički raspoloženi i zahtevaju da se umesto sastanaka, deklaracija, zaključaka i stavova preduzimaju konkretne, odlučne i jedinstvene akcije na čitavom jugoslovenskom prostoru,

Izlaz iz ovog stanja vidimo jedino u jačanju odgovornosti, u energičnom i doslednom sprovođenju usvojenih stavova, u daljim naporima SKJ i društva u celini na stvaranju većeg jedinstva u osmišljavanju našeg socijalističkog razvoja. Taj proces je otvoren Trinaestom sednicom Centralnog komiteta SKJ i nastavljen predizbornim aktivnostima. Predstojeći kongres SKJ ne sme da izneveri očekivanja radnih ljudi i građana, a komunisti i svi pripadnici JNA će, kao i do sada, dati svoj doprinos tome.

2. Naša armija mora ostati jedinstvena, narodna i jugoslovenska

Svakako, nepovoljna kretanja u društvu utiču i na Armiju. Međutim, stanje u Armiji umnogome zavisi i od subjektivnog armijskog činioca, a to znači od rada organizacija Saveza komunista, SSOJ, Sindikata, komandovanja, starešina i ostalih pripadnika JNA.

Naša armija je narodna, revolucionarna, opštejugoslovenska, odnosno armija svih naroda i narodnosti naše zemlje. Ona ima izuzetno važnu i odgovornu ulogu, ne samo u odbrani zemlje već, kao što je često Tito govorio, i u odbrani tekovina narodnooslobodilačke borbe i socijalističke revolucije. Ona je u čitavom posleratnom periodu, oslanjajući se na radničku klasu i pod Titovim vođstvom, uspešno izvršavala sve svoje zadatke. Zbog toga je razumljivo interesovanje komunista, radnih ljudi i građana o tome kako sadašnja međunarodna i naša unutrašnja situacija utiču na Armiju i kako ona ostvaruje svoju ulogu i izvršava zadatke, kako se sprovodi politika Saveza komunista Jugoslavije o izgradnji oružanih snaga i kakav je njen doprinos bržem razvoju socijalističkog samoupravljanja.

Polazeći od Rezolucije Dvanaestog kongresa SKJ o opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti — da je svestrano jačanje odbrane i zaštite jedini put koji jamči očuvanje nezavisnosti, teritorijalnog integriteta i ustavnog poretka SFRJ — naše društvo, armijski sastav i Organizacija Saveza komunista u JNA u proteklom četvoro-godišnjem periodu ulagali su velike napore u dogradnju i konkre-tizaciju koncepcije i doktrine opštenarodne odbrane i društvene samo-zaštite i jačanje oružanih snaga. Sagledan je celokupni pređeni put u našem odbrambenom i samozaštitnom razvoju sa stanovišta objek-tivnih društvenih potreba i mogućnosti i dostignutog stepena opšte-društvenog razvoja, kao i sa stanovišta perspektive tog razvoja na ulasku u 21. vek.

Sve analize pokazuju da nema značajnih idejnih i organizacij-sko-tehnoloških neslaganja u vezi sa koncepcijsko-doktrinarnom orijentacijom i da nema potrebe da se bilo šta menja u našem gene-ralnom odbrambeno-zaštitnom konceptu. Savez komunista i društvo u celini moraju i dalje ulagati velike napore radi eliminisanja teškoća koje nastaju u ostvarivanju Dugoročnog programa ekonomske stabi-lizacije. Daljim razvijanjem i jačanjem političkog sistema socijali-stičkog samoupravljanja, jačanjem jedinstvenog jugoslovenskog trži-šta, udruživanjem rada i sredstava na celom jugoslovenskom pro-storu itd. stvoriće se još povoljniji uslovi i pretpostavke za sprovo-đenje Programa ekonomske stabilizacije. Ovo tim pre jer postoji pot-puna saglasnost rukovodstava, progresivnih snaga društva i armijske javnosti u celini o potrebi i pravcima usavršavanja koncepcije opšte-narodne odbrane i društvene samozaštite, razvoja i jačanja oružanih snaga i modernizacije JNA kao njihovog sastavnog dela. To je sadr-žano i u dokumentima pripremljenim za Trinaesti kongres SKJ.

Prema tome, izvesna osporavanja Koncepcije, nedobronamerna etiketiranja i neki slučajevi nasrtaja na Armiju, izraz su nepoznava-nja objektivne situacije u svetu i u nas i suštine naše koncepcije opštenarodne odbrane i društvene samozaštite. Ima i slučajeva di-rektnog suprotstavljanja politici SKJ u odbrani zemlje i izgradnji JNA sa antisocijalističkih pozicija i pokušaja da se Armija zatvori u kasarne, da se izoluje od društva i ukupnih društvenih kretanja. Komunistima i radnim ljudima Jugoslavije jasno je da odbrana zem-lje ne trpi nikakvu improvizaciju, rascepanost, regionalne i druge granice i da mora biti jedinstvena — jugoslovenska.

3. Postignuti rezultati — snažan podsticaj za nove uspehe

Protekli period karakterišu velika dostignuća u konkretizaciji, razradi i oblikovanju doktrine, posebno doktrine oružane borbe, i daljoj modernizaciji i dogradnji oružanih snaga. Međutim, ekonomske teškoće u društvu i sporo ostvarivanje Dugoročnog programa ekonomske stabilizacije, negativno su se odrazili i na neke od tih tokova. Na primer, za period od 1981. do 1985. godine planirana su finansijska sredstva u iznosu od 5,80 odsto nacionalnog dohotka. Taj procenat je 1982. godine smanjen na 5,20 odsto, a petogodišnji plan se realizovao sredstvima, u proseku, od 4,65 odsto nacionalnog dohotka. Visoka inflacija je uvećala postojeće teškoće zbog problema u valorizaciji sredstava, što je nužno redukovalo neke planove, pre svega izgradnje većeg broja objekata infrastrukture, potrošnje za redovne delatnosti i poboljšanja ukupnog standarda pripadnika JNA.

Standard pripadnika Armije obezbeđivan je u okviru politike utvrđene u razvojnim dokumentima, usklađivan je sa životnim standardom zaposlenih u društvu, a finansiran je u granicama postojećih sredstava u Finansijskom planu JNA. Ipak, još ima teškoća. Realni standard pripadnika JNA u poslednjih pet godina je opadao. Supruge i članovi porodica aktivnih vojnih lica teško se zapošljavaju. Neka rešenja su popravljena sistemskim merama, a neka još treba sagleđavati i osavremenjavati.

Revidirani su i neki planovi razvoja tehničkog opremanja. Međutim, s osloncem na naučnoistraživački rad i domaću proizvodnju i usmeravanjem sredstava, trudili smo se da to što manje utiče na modernizaciju JNA. Zahvaljujući tome i naporima radnih ljudi, u oblasti tehničke modernizacije i opremanja JNA ostvareni su značajni rezultati, pre svega u proizvodnji i uvođenju u upotrebu borbenih sredstava. To je našoj armijskoj i široj javnosti poznato, a imala je priliku da se obavesti na tehničkim zborovima i paradi koju smo organizovali 1985. godine povodom Dana pobede. U svim vidovima uvedeni su u upotrebu i drugi novi borbeni sistemi, tako da je znatno povećana naša ukupna borbena i vatrena efikasnost. Veoma je značajno da su u ovom planskom periodu znatno ojačane naše mogućnosti za vođenje protivoklopne borbe i protivvazdušne odbrane, što odgovara zahtevima vođenja oružane borbe u savremenim uslovima.

U okviru organizacijsko-formacijske modernizacije u Armiji su postignuta značajna poboljšanja radi jačanja njenog borbenog dela na račun delova za opsluživanje i postizanje većeg stepena združi-

vanja rodova i službi da bi se povećala njihova ukupna borbena efikasnost i autonomija dejstva. Značajno je poboljšan i modernizovan sistem rukovođenja i komandovanja, što je omogućilo efikasniji rad komandi i štabova, bržu i efikasniju selekciju i obradu informacija, skraćanje vremena donošenja odluka, povećanje manevarskih mogućnosti komandi i njihovog rada u pokretu. U završnoj je fazi Projekat usavršavanja rukovođenja i komandovanja u oružanim snagama na sva tri nivoa — stratezijskom, operativnom i taktičkom. Uporedo s tim značajno je unapređena i modernizovana materijalno-tehnička baza obuke, pre svega izgradnjom novih savremenih strelišta i vežbališta za blisku protivoklopnu borbu i gađanje ciljeva u vazdušnom prostoru, a modernizovan je i sistem vojnog školstva i njegova materijalna baza.

Zahvaljujući tim i drugim merama, ojačana je borbena sposobnost mirnodopskog dela JNA i povećane su mogućnosti za sprečavanje stratezijskog iznenađenja. Međusobno je usklađena organizacijsko-formacijska izgradnja JNA i Teritorijalne odbrane kao komplementarnih delova jedinstvenih oružanih snaga. Isto tako, usklađen je razvoj ratne i mirnodopske JNA, uz dograđeni sistem rukovođenja i komandovanja. Dakle, značajno je osavremenjena ukupna organizacijsko-formacijska struktura oružanih snaga. To je omogućilo smanjenje mirnodopskog dela JNA, uključujući i komande, što odgovara politici Dugoročnog programa ekonomske stabilizacije.

Modernizacija borbenih sistema i čitav naš koncept opštenarodne odbrane, zahtevali su unapređenje i modernizaciju borbene obuke i sistema vaspitanja vojnika, jedinica, komandi i štabova. Time su se neprekidno bavili organi rukovođenja, a njihovim ideološko-političkim aspektima i organizacije i organi SKJ u JNA. Povećani su naponi da se Titovo vojno delo, bogata iskustva iz NOR-a i iskustva iz ratova vođenih posle drugog svetskog rata, revolucionarnih i drugih naprednih pokreta u svetu, ugrade u planove i programe obuke. Brojni naučni skupovi, rasprave za okruglim stolovima i savetovanja koja smo organizovali, naročito tokom prošle godine, značajno su doprineli tome, jer je u njima učestvovao veliki broj istaknutih ratnih komandanata i komesara, koji su dali dragocene priloge naučnom uopštavanju iskustava iz NOR-a.

Iako je obučenost JNA u proteklom četvorogodišnjem periodu, u odnosu na raniji period, povećana za nekoliko procenata, i ima opštu ocenu vrlo dobar, u toj oblasti ima još nedostataka i propusta, pa nam predstoje veoma odgovorni i složeni zadaci. Moraju se ulagati veći naponi u planiranje obuke, pripremu starešina, jačanje materijalne baze, sprečavanje odsustva vojnika i starešina sa nasta-

ve, mora se obezbediti veći odziv rezervnog sastava na vojne vežbe itd.

Budući da je potreban viši nivo obučenosti mirnodopskog i ratnog sastava, savremeniji pogled na borbena dejstva i izvođenje operacija, naše vojne škole, vojni instituti, sve starešine, komande u JNA i TO, komunisti i organizacije SKJ imaju u vezi sa tim brojne zadatke.

4. Doprinos ostvarivanju Dugoročnog programa ekonomske stabilizacije

Posle usvajanja Dugoročnog programa ekonomske stabilizacije i Zaključaka Devete sednice Centralnog komiteta SKJ o ostvarivanju tog programa donet je Plan ostvarivanja Dugoročnog programa ekonomske stabilizacije u JNA, a njegovi elementi ugrađeni su u postojeće planove razvoja i redovne delatnosti JNA. Time su ciljevi i zadaci Dugoročnog programa ekonomske stabilizacije u JNA postali sastavni deo zadataka borbene izgradnje JNA. Utvrđeni su kriteriji kojima se mere ostvareni efekti i dograđeni su propisi kojima se reguliše ta oblast u JNA.

Partijsko-političkim radom, savetovanjima, akcionim konferencijama i konkretnim merama komandi, stvorena je pretpostavka za mobilizaciju ljudi za odlučno i dosledno ostvarivanje programa. Time je povećana odgovornost, zakonitost, produktivnost, racionalnost i ekonomičnost ukupnog poslovanja. Boljim planiranjem i utvrđivanjem prioriteta, smanjenjem svih vidova potrošnje i većim osloncem na sopstvene snage, uz maksimalno pojedinačno i kolektivno zalaganje, postižu se osnovni ciljevi i sprovodi politika borbene izgradnje JNA.

Finansijski efekti navedenih stabilizacionih mera iznose oko pet odsto sredstava koja se iz budžeta Federacije obezbeđuju za finansiranje JNA, odnosno veći su za dva odsto u odnosu na period predonošenja Plana ostvarivanja Dugoročnog programa ekonomske stabilizacije. Postigli smo i znatno veću nezavisnost od inostranih tehnologija, tako da je 90 odsto sredstava koja se sada proizvode u vojnoj industriji rezultat vlastitog razvoja.

Izvozom naoružanja i vojne opreme, remontom sredstava stranih armija, školovanjem njihovih pripadnika i poslovima inžinjerin角度 ostvarujemo značajan devizni priliv. U periodu od 1981. do 1985. godine izvozom naoružanja i vojne opreme i obavljenim poslovima inžinjerin角度 ostvaren je ukupni devizni priliv od oko 7,5 milijardi

dolara. Izvoz u tom periodu rastao je po prosečnoj godišnjoj stopi od 17 odsto, a uvoz samo jedan odsto. Izvoz u odnosu na uvoz povećan je tri i po do četiri puta. Izvoz naoružanja i vojne opreme angažuje značajne kapacitete namenske industrije, što je veoma značajno, s obzirom na to da bi zbog smanjenih finansijskih sredstava ti kapaciteti bili nedovoljno iskorišćeni. Cene naoružanja i vojne opreme na domaćem tržištu u proteklom periodu sporije su rasle od cena ostalih industrijskih proizvoda u zemlji, što je značajno uticalo na ublažavanje inflacije.

Uvedena su savremenija i ekonomičnija rešenja u potrošnju energije, saobraćaju, zdravstvenoj zaštiti i tehničkom obezbeđenju.

Poljoprivredna proizvodnja organizovana je u oko 80 odsto jedinica i ustanova. U odnosu na 1981. godinu, povećana je sedam puta. Nedostatak sredstava za investicije i tekuće održavanje nadoknađuju se sve obimnijim radovima u sopstvenoj režiji.

Vojne ustanove koje posluju na principu sticanja i raspodele dohotka ulažu velike napore da izađu iz teškoća koje ih prate a koje su karakteristične za celu privredu.

Osim toga, JNA daje značajan doprinos društvu izvođenjem različitih radova u društveno-političkim zajednicama i organizacijama udruženog rada, otklanjanjem posledica elementarnih nepogoda i direktnim ulaganjem sredstava u pojedine privredne delatnosti. Samo u 1985. godini JNA bespovratno je uložila oko dvesta miliona dinara u razvoj proizvodnje na brdsko-planinskom području, sto šezdeset i dva miliona za rekonstrukciju rudnika uglja, sto miliona je udružila sa OUR-ima, sa milijardu i sto miliona dinara učestvovala je u izgradnji sistema veza itd. Kreditiranjem OUR-a, iznosom od oko osamdeset i šest milijardi dinara, čija je proizvodnja od interesa za oružane snage direktno se doprinosi oživljavanju privrede zemlje.

Ipak, i pored velikih rezultata, usporen je razvoj nekih segmenta armijske izgradnje. Suženi su programi u oblasti organizaciono-formacijskih promena, naučnoistraživačkog rada, uređenja teritorije za izvođenje borbenih dejstava, izgradnje vojnih objekata za smeštaj ljudstva i tehnike itd. Moralo se odustati i od planiranog obima nabavki nekih sredstava naoružanja i vojne opreme. Smanjena je ili odložena izgradnja izvesnog broja domova JNA i vojničkih klubova, školskih objekata, ambulanti, skladišta, tehničkih radionica, garaža, nastrešnica, servisnih stanica itd. Smanjeni su izdaci za ishranu (ali ne na račun njenog kvantiteta i kvaliteta), odeću, zatim funkcionalni rashodi i slično.

Značajnije je smanjena i stambena izgradnja. U prošlom periodu izgrađeno je oko 4.000 stanova manje u odnosu na prethodni period,

zbog čega se povećava broj lica sa nerešenim stambenim pitanjem i produžava vreme čekanja na stan.

Ostvarivanje Dugoročnog programa ekonomske stabilizacije u JNA svestrano je analizirano u prošloj godini na Petnaestoj sednici Komiteta organizacije SKJ u JNA i Savetovanju najviših vojnih rukovodilaca. Te analize i materijali sa javne rasprave komunista o Predlogu zaključaka Trinaeste sednice Centralnog komiteta SKJ ukazuju na neke slabosti zbog kojih nisu mogli biti ostvareni još veći rezultati.

Jedan broj komunista još uvek se ne ponaša prema zahtevima stabilizacije, njihova shvatanja i svest ne evoluiraju, ne vide složenost naše ukupne ekonomske situacije i neshvataju pravilno suštinska opredeljenja stabilizacionih mera u JNA. Zbog neshvatanja mesta i uloge Saveza komunista u ostvarivanju Dugoročnog programa ekonomske stabilizacije zanemaruje se idejno-politička suština stabilizacije i mobilizatorska uloga Saveza komunista. Češće se zapažaju i kritikuju slabosti i nedostaci u drugim nego u sopstvenoj sredini, odnosno zanemaruje se kritička analiza vlastitog rada.

Postoje i druge slabosti u ostvarivanju našeg plana Dugoročnog programa ekonomske stabilizacije. Veliki je i pritisak na povećanje cena roba i usluga koje proizvodi i obavlja Armija. Ponekad se odluke o velikim ulaganjima ili nabavkama donose olako, bez prethodne svestranije analize i valjanih argumenata.

Stoga, najvažniji zadatak komunista i ostalih pripadnika JNA u toj oblasti, u narednom periodu, treba da bude prevazilaženje subjektivnih slabosti i ekonomično izvršavanje tekućeg srednjoročnog plana razvoja JNA. Na taj način najefikasnije ćemo postići naše ciljeve i doprineti ostvarivanju Dugoročnog programa ekonomske stabilizacije u celini.

5. Idejno-politička osposobljenost pripadnika Armije — uslov njene uspešne borbene izgradnje

Drug Tito nas je učio da su idejno-političko jedinstvo Armije, visok moral i patriotizam osnovni preduslovi borbene izgradnje, a to je posebno značajno u uslovima sadašnjih nepovoljnih ekonomskih kretanja, ideoloških kontroverzi i pojačane aktivnosti neprijateljskih i opozicionih snaga. Zato su ta pitanja najčešće na dnevnom redu sastanaka osnovnih organizacija i organa Saveza komunista, a njima se intenzivno bave i komande po utvrđenoj metodologiji.

Rezultati i praksa pokazuju da komunisti u Armiji i celokupan armijski sastav čvrsto stoje na programskim opredeljenjima SKJ i na Titovom kursu. Armija je bila i ostaje pouzdan oslonac SKJ, našim narodima i narodnostima i njihovoj borbi za razvoj socijalističkog samoupravljanja, bratstva i jedinstva, ravnopravnosti naših naroda i narodnosti, kao i za nesvrstanu i nezavisnu spoljnu politiku. Teškoće sa kojima se susrećemo nisu pokobile veru naših ljudi u budućnost. Verujemo da naše društvo ima dovoljno snage da prevaziđe slabosti i savlada teškoće koje nas opterećuju.

Kritični smo zato što želimo da se brže otklanjaju slabosti i energičnije krene napred. Interesi komunista u Armiji potpuno su istovretni sa interesima radničke klase i radnih ljudi Jugoslavije, sa njihovim htenjima, teškoćama i perspektivama. Kritični smo prema drugima jer smo kritični i prema sebi, prema našim propustima, slabostima, obavezama i odgovornostima. Najkritičniji smo, ipak, prema sredinama koje dozvoljavaju pojavu i aktivnost antisocijalističkih i neprijateljskih snaga, jer smo svesni da je cilj takvih snaga da ruše temelje našeg društva. Očigledno je da one napadaju i Armiju da bi je destabilizovale, budući da je ona važan stabilizacioni elemenat našeg društva. Te snage su se ispoljavale i u nekim sredstvima javnog informisanja, na nekim političkim skupovima i u pojedinim umetničkim ostvarenjima (literatura, pozorište, film, rok-muzika itd.).

U poslednjih nekoliko godina bilo je i slučajeva fizičkih napada na pripadnike Armije. Najviše ih je bilo sa nacionalističkih pozicija, i to u regionima u kojima su inače nacionalistički ispadi izraženiji. Naši narodi i narodnosti, radni ljudi i građani i najviše rukovodstvo zemlje veoma su oštro osudili takve pojave i zahtevaju da se takvi pokušaji u začetku onemoguće.

Ocenjujući idejna kretanja i moralno-političko jedinstvo u Armiji, zaključili smo da i u našim redovima ima nekih negativnih pojava. Pre svega, ima neodmerene kritike i kritizerstva, isključivosti, pesimizma i defetizma, kao i drugih neprihvatljivih istupanja i ponašanja, pa i nekritičkog prenošenja metoda i sadržaja rasprava u društvu na rešavanje nekih armijskih pitanja. Takvi istupi i ponašanja otežavaju aktivnost Saveza komunista u jačanju i razvoju socijalističkog samoupravljanja i unose nevericu u našu budućnost, što može biti veoma nepovoljno.

Poslednjih godina postignut je vidan napredak u zaštiti života i zdravlja ljudi, što se ogleda u smanjenju broja nesrećnih slučajeva sa smrtnim ishodom i težim telesnim povredama. Ipak, sa tim ne možemo biti potpuno zadovoljni, jer takvi slučajevi veoma negativno utiču na moralno-političko stanje i ugled Armije u društvu, pogo-

tovu kada su tome uzrok nemar, nedisciplina i slični propusti komunista na odgovornim dužnostima. Takođe, u nekih pripadnika JNA primetna su neka liberalistička shvatanja i sklonost ka komoditetu, uz pojave nediscipline i neprimernog ponašanja na javnim mestima.

Organizovanim radom komunista i organizacija SKJ, organa komandi i drugih subjekata u JNA uspeli smo da značajno suzimo prostor za ispoljavanje tih i drugih negativnih pojava i da pružaju i aktivnosti pripadnika Armija usmerimo na zadatke moralno-političke i borbene izgradnje. Preduzeli smo mere za osavremenjavanje idejno-političkog rada, inoviran je program idejno-političkog i marksističkog obrazovanja vojnika, obnovljene su naše biblioteke i filoteke, pojačano je informisanje armijskog sastava, usmerena je naša publicistika i informativno-propagandni rad itd. Osim toga, poštene su partijske idejno-političke mere i kaznena politika, odgovornost starešina za zaštitu života i zdravlja ljudi i preduzete mere za podizanje samozaštite na viši nivo. Uviđajući opasnost od istupanja i delovanja sa nacionalističkih i sličnih pozicija prema JNA i u JNA, Predsedništvo i komitet naše organizacije, zajedno sa komandnim strukturama, u čitavom proteklom periodu odlučno su reagovali. Tako su, na primer, prošle godine održani sastanci sa svim komunistima, starešinama i pripadnicima JNA, uz učešće najodgovornijih starešina naše armije, na kojima su razjašnjena sva ta pitanja i razrađeni planovi i programi našeg suprotstavljanja tim pojavama. Utvrđeno je da je najefikasniji način u borbi protiv nacionalizma u Armiji izgrađivanje moralno-politički jakih vojnih kolektiva sa razvijenim zdravim međuljudskim odnosima. Idejno-politička borba u Armiji za svakog čoveka treba da ima prvorazredni značaj, tim pre što se pretežno radi o mladim ljudima, koji su u svom razvoju mogli biti zavedeni ili pogrešno usmereni. Naša borba protiv konkretnih nosilaca bilo kojeg nacionalizma u Armiji i ubuduće mora biti odlučna i dosledna, a mere stroge i efikasne. Jer, Jugoslovenska narodna armija mora ostati armija bratstva i jedinstva svih naših naroda i narodnosti.

S obzirom na našu društvenu stvarnost, obaveze i odgovornost Armije u društvu, svesni smo da, i pored ostvarenih rezultata, moramo biti još dosledniji u borbi za izgrađivanje svesnih, moralno čvrstih pripadnika JNA, spremnih da beskompromisno brane tekovine socijalističke revolucije od svih oblika ugrožavanja. Politički rad mora biti ofanzivniji, organizovaniji i aktuelniji, i mora obezbediti da svakog pripadnika JNA duboko prožima socijalistička svest, revolucionarni optimizam i odanost interesima radničke klase i nezavisnosti zemlje.

6. *Aktuelna pitanja kadrovske politike*

Kadrovska politika u JNA jedno je od suštinskih pitanja njene izgradnje i razvoja, pa za nju postoji stalna zainteresovanost komunističkih struktura Armije.

Popunjenost kadrom je relativno dobra, i u odnosu na formacijske potrebe iznosi 99,2 odsto, mada stvarna popunjenost, zbog opravdanog odsustva određenog broja lica, iznosi u proseku 91 odsto. Ta odsustva i nepopunjenost najnepovoljniji su u nižim i osnovnim taktičkim jedinicama.

Stručna obučenost kadra je na visokom nivou. Vojnu akademiju ili fakultet završilo je 97,3 odsto, Komandno-štabnu akademiju ili Visoku vojno-političku školu oko 15 odsto, a Školu narodne odbrane oko 3 odsto od ukupnog broja oficira. Uvođenjem vanrednog školovanja uz rad kvalifikaciona struktura starešinskog kadra se poboljšava. Radne sposobnosti i zalaganje su na prilično visokom nivou, što potvrđuju i službene ocene.

Naš starešinski kadar je politički opredeljen. Skoro 97 odsto starešina su komunisti. Gotovo polovina potiče iz zemljoradničkih, a skoro 18 odsto iz radničkih porodica. Nastavlja se uspešna zamena kadra iz narodnooslobodilačkog rata i revolucije.

Iako se ulažu naponi za što ravnomerniju nacionalnu i republičko-pokrajinsku zastupljenost u starešinskom kadru u JNA, i dalje imamo ozbiljnijih teškoća. Jer, jedino na višim i najvišim komandnim dužnostima ta zastupljenost je povoljna.

Zahvaljujući merama i aktivnostima Armije i društveno-političkih zajednica, od 1982. godine odziv u vojne škole povećava se iz godine u godinu, tako da je 1985. godine, u odnosu na 1981, to povećanje iznosilo više od 60 odsto za sve vojne škole. Na jedno planirano mesto u prošloj godini imali smo sedam kandidata, što je omogućavalo kvalitetniji izbor. Međutim, odziv iz pojedinih republika i pokrajina i po nacionalnostima još uvek nije povoljan, i to u grupacijama koje su inače deficitarne. S tim u vezi moraće se ulagati još veći naponi i zajedno sa društveno-političkim zajednicama, preduzimati još konkretnije mere.

Tokom javne rasprave povodom Predloga zaključaka Trinaeste sednice Centralnog komiteta SKJ starešine i komunisti su ozbiljno kritikovali neke pojave u ostvarivanju kadrovske politike i prakse u JNA i ukazivali da ima promašaja u vođenju kadra i vrednovanju ljudi, što omogućuje pojedincima sa negativnim karakteristikama i radnim osobinama da dolaze na dužnosti kojima prema kvalitetu rada ne odgovaraju. Bilo je i kritika nekih statusnih rešenja i nekih

elemenata sistema nagrađivanja. Prema tome, moramo i dalje razvijati javnost kadrovske politike, njeno dosledno sprovođenje, objektivnost u ocenjivanju, vrednovanju i vođenju kadra i jačati ulogu kadrovskih saveta, jer je to jedan od izuzetno važnih elemenata ukupnog raspoloženja i moralno-političkog stanja u celini.

7. Ostvarivanje vodeće idejno-političke uloge Saveza komunista u Jugoslovenskoj narodnoj armiji

Organizacija Saveza komunista u JNA kadrovski i brojčano je veoma jaka. U njoj se nalazi veliki broj izraslih komunista sa višegodišnjim partijskim stažom i iskustvom. Ona neprekidno jača prijemom novih članova. U proteklom periodu u SKJ primljeno je 57.800 novih članova. Od ukupnog broja novoprimljenih 98 odsto čine vojnici. Takav procenat prijema je godinama isti.

Smatramo da je odgovornost SKJ u JNA za prijem novih članova velika. Od ukupno primljenih u Savez komunista Jugoslavije 20 odsto je primljeno u Organizaciji SKJ u JNA. Uspešno se ostvaruje i politika jačanja klasno-socijalne strukture SKJ u JNA. Od ukupnog broja primljenih vojnika u SKJ 35 odsto su radnici, a 52 odsto građanska lica na službi u JNA.

Smatramo da je kriterijum za prijem u SKJ u osnovi dobar, jer se vojnici primaju posle završenog kursa marksističkog obrazovanja i kada se potvrde u specifičnim uslovima armijskog života i rada. Za osposobljavanje mladih ljudi za idejno-političko delovanje u Armiji i, kasnije, u društvu veliki značaj imaju kursevi marksističkog obrazovanja.

Vodeća idejno-politička uloga Organizacije SKJ u JNA za nas nikada nije bila sporna. Našu armiju je u revoluciji stvarala KPJ i opredelila njen karakter i ulogu, a u posleratnom periodu SKJ neprekidno bdi nad njenim razvojem.

Prema našoj oceni, Organizacija SKJ u JNA u proteklom četvorogodišnjem periodu, kao i uvek do sada, uglavnom je uspešno ostvarivala svoju vodeću idejno-političku ulogu u borbenoj i moralno-političkoj izgradnji Armije.

Na osnovu opšteg uvida i konkretnih podataka iz jednog broja organizacija i rukovodstava Saveza komunista, možemo biti zadovoljni problematikom kojom se bavi Organizacija SKJ u Armiji. Oko 80 odsto sadržaja aktivnosti osnovnih organizacija Saveza komunista posvećeno je unutararmijskim i unutarpartijskim pitanjima, a ostalo čini opštedruštvena problematika. U organima Saveza komunista taj

odnos je još povoljniji u korist unutararmijske i unutarpartijske problematike, što važi i za Komitet organizacije SKJ u JNA.

Međutim, članstvo zahteva da Organizacija SKJ u JNA svoju ulogu izvršava još bolje i efikasnije, da bude ofanzivnija i borbenija, jer se ponegde zaostaje za događajima i reaguje sa zakašnjenjem. Moramo unaprediti i metod rada Organizacije i organa, jer ima forumskog rada, formalizma, uopštenih programa rada i zaključaka, unošenja stila i metoda rada komandi u rad organa SKJ u JNA i slično.

Postoje primetne razlike u kvalitetu idejno-političke i akcione osposobljenosti i praktičnog delovanja osnovnih organizacija Saveza komunista. Većina osnovnih organizacija u višim komandama, ustanovama i SSNO ostvaruje značajne rezultate, iako su i one opterećene praksom da se više bave pitanjima koja se odnose na sredine izvan njihove.

Osnovne organizacije Saveza komunista u nižim komandama i jedinicama prilično su aktivne, ali se u toj aktivnosti ne snalaze dovoljno i primetan je značajan uticaj komandira i komandanta, veći nego što je u našoj vojnoj organizaciji neophodno.

Većina osnovnih organizacija Saveza komunista u ustanovama JNA koje posluju po principu sticanja i raspodele dohotka trebalo bi više pažnje da posveti pitanjima svoje osnovne delatnosti, produktivnosti rada, nagrađivanju, odnosu prema radu i slično.

Čini se da je mnogo osnovnih organizacija Saveza komunista okrenuto komitetima, a manje problemima vlastite sredine.

U ove izbore ušli smo sa čvrstim opredeljenjem da se, uz konsultovanje čitavog članstva, demokratski predloži više kandidata u sekretarijate i organe Saveza komunista i izaberu oni koji imaju najveći ugled i autoritet, kao i sa zahtevom da se obnove rukovodstva na svim nivoima, a ne samo na nivou sekretarijata osnovnih organizacija. U vezi sa tim mnogo je učinjeno, mada su se pojavljivali i neki problemi u izbornom postupku, koje u narednom periodu treba izučiti i analizirati. Gotovo svuda je predloženo i do 30 odsto više kandidata od broja koji se bira, a izabrano je više od 65 odsto novih sekretara, oko 60 odsto članova sekretarijata i komiteta SK, oko 50 odsto novih predsednika komiteta i oko 60 odsto članova predsedništva komiteta Saveza komunista. Poboljšana je struktura partijskih organa i obezbeđena znatno veća zastupljenost mlađih oficira i građanskih lica na službi u JNA. Smatramo da je to veoma važna i suštinska pretpostavka za dalje aktiviranje članstva i organizacija Saveza komunista i njihovu veću mobilnost u izvršavanju zadataka ukupne izgradnje naše armije prema zahtevima članstva i potrebama vremena u kome živimo.

Omladinska organizacija koja je i u ovom periodu bila značajan činilac ukupne izgradnje Armije i učvršćenja njenog moralno-političkog jedinstva, učinila je korak dalje u sopstvenoj afirmaciji. Nova organizaciona struktura, uvođenje predsedništva i konferencija, umesto ranijih koordinacionih odbora, i profesionalnih omladinskih rukovodilaca na nivou armijskih oblasti verovatno će dati pozitivne rezultate. Međutim, to će umnogome zavisiti i od ukupnog rada i doprinosa organizacije SKJ, starešina i drugih komunista u jedinicama u kojima deluje omladinska organizacija, pa se na tome moramo više angažovati.

Ukupnim aktivnostima u Armiji povećan je doprinos Saveza sindikata građanskih lica na službi u JNA. U prethodnom periodu Sindikat je učinio mnogo za idejno-političko jedinstvo i osposobljavanje građanskih lica za povećanje produktivnosti rada, za unapređenje kulturno-zabavnog i sportskog života, a bila je ispoljena i briga za standard, naročito kategorija građanskih lica sa najnižim primanjima. Sindikat je posebno doprineo dogradnji i sprovođenju novog sistema ličnih dohodaka građanskih lica na službi u JNA, a zatim njegovom praćenju i ispravljanju nekih propusta. U celini, ta organizacija ima velike mogućnosti za razvoj i o tome Organizacija SKJ i starešine moraju voditi više računa, stvarajući povoljnije uslove za rad i podstičući je da se još više okrene pitanjima idejno-političkog i stručnog osposobljavanja, produktivnosti rada i poboljšanju uslova za život i rad građanskih lica na službi u JNA.

*

Na kraju, iznoseći neke ocene i rezultate rada naše organizacije u proteklom mandatnom periodu, nastojali smo da ne procenimo, niti potcenimo rezultate koje smo postigli, jer bi to bilo štetno.

Na osnovu iznetog, može se zaključiti da smo u našem radu imali značajnih uspeha, ali i mnogo teškoća. Uspehe smo postigli tamo gde smo bili ofanzivni, gde se nismo povlačili pred teškoćama, gde smo sačinili programe rada i aktivnosti, pravilno rasporedili i na odgovarajući način angažovali postojeće snage i sredstva.

Takvim radom smo zaustavili i neke negativne procese koji bi dobili veće razmere i, verovatno, imali nepovoljnije posledice. Nije neskromno ako kažemo da su takav rad i rezultati veoma značajan doprinos društvu u savlađivanju teškoća.

Mi smo protiv kukanja, žalopoljki, opisivanja stanja, ponavljanja zaključaka i stavova i velike rečitosti, koja je najčešće dosadna. Jer,

time se ne mogu postizati rezultati. Krajnje je vreme da se svi oslobodimo takvog stila i metoda rada.

Mora nam biti jasno da se bez potpunog i svestranog angažovanja svakog komunista i svih organizacija Saveza komunista teško mogu postizati rezultati. Ako se u tako jakoj i brojnoj Organizaciji angažuju svi njeni članovi, ako svi postanu aktivni činioci, ako vide da se njihova reč poštuje i uvažava, ako su uvereni da oni nešto znače svojoj organizaciji — rezultati ne mogu izostati. To nam je najočiglednije pokazala javna rasprava povodom Trinaeste sednice Centralnog komiteta SKJ, a ta iskustva treba iskoristiti. U ovako složenim uslovima mnogo toga je važno, ali je, ipak, borba za idejno-političko jedinstvo komunista i armijskog sastava najvažnija.

SUMMARY

IDEOLOGICAL-POLITICAL UNITY OF COMMUNISTS — THE FUNDAMENTAL POWER OF THE YUGOSLAV PEOPLE'S ARMY AND SOCIETY IN GENERAL

A many-sided and comprehensive review of situation and activities first of all in the Yugoslav People's Army and also in society in the past four years' period. The assessment that we have succeeded, in spite of certain difficulties, in preserving the ideological-political unity of the Army, in further upgrading of its morale, and in intensification of its engagement at the realization of the orientation inspired by Tito's work and generally of the orientation that makes the foundation of our socialist self-management based society.

The communists have worked, and will work also in the next period, in unfavourable socio-economic conditions, that are burdened with the economic crisis, with the stagnation in development in certain fields of life of society, particularly in the field of social self-management, where certain contrarities appear that must be effectively overcome.

Because of all these, the communists in the Army, and all its other members, must invest great efforts in overcoming such an unfavourable state of affairs, fighting for the preservation and upgrading of the ideological-political unity of the Army, of its high morale and patriotism as the basic prerequisites for its further development.

Although the results attained so far make a powerful incentive for our attaining further successes, we must eliminate the style and method of work that are not appropriate to the communists. It is evident that only by the many-sided, active and creative engagement of all organizations of the League of Communists in the Army, and of each communist in the Army, can we fulfill our tasks. By such work will also be realized the leading ideological-political role of the League of Communists in the Yugoslav People's Army.

RESUME

L'UNITE IDEO-POLITIQUE DES COMMUNISTES — FORCE FONDAMENTALE DE L'ARMEE POPULAIRE YUGOSLAVE ET DE LA SOCIETE PRISE DANS SON ENSEMBLE

Dans cet article, l'auteur fait une analyse globale et circonstanciée de la situation dans l'Armée populaire yougoslave mais aussi dans la société, pour la période de quatre années /coulées. Il a été constaté que malgré certaines difficultés nous avons réussi à maintenir l'unité idéo-politique de l'Armée, à consolider ses qualités morales et à constater son engagement en faveur des options inspirées par l'oeuvre de Tito par les réalisations qui sont imbriquées dans les fondements mêmes de notre société socialiste d'autogestion.

Les communistes ont travaillé, et il en sera de même dans la période à venir, dans des conditions socio-économiques défavorables, dominées par la crise économique, marquées par un recul dans le développement de certains secteurs de la vie sociale, notamment dans le domaine de l'autogestion socialiste où se sont manifestées certaines contradictions que nous devons surmonter avec efficacité.

C'est pourquoi, les communistes de l'Armée ainsi que tous ses membres se doivent de faire de gros efforts pour dépasser cette situation défavorable dans la lutte pour l'unité idéo-politique de l'Armée, pour un moral très haut et pour le patriotisme qui sont le préalable à son édification combative.

Les résultats réalisés servent d'important stimulant à de nouvelles entreprises, mais il nous faudra bien abandonner le style et les méthodes de travail qui sont étrangers aux communistes. Il est clair que seul l'engagement universel, actif et créateur de chaque communiste de l'Armée et de toutes ses organisations nous permettra d'accomplir les tâches qui nous incombent. Ce n'est que par un tel travail que pourra être réalisé aussi le rôle idéo-politique d'avant-garde de la Ligue des communistes de Yougoslavie dans l'Armée populaire yougoslave.

РЕЗЮМЕ

ИДЕЙНО-ПОЛИТИЧЕСКОЕ ЕДИНСТВО КОММУНИСТОВ — ОСНОВНАЯ СИЛА ЮГОСЛАВСКОЙ НАРОДНОЙ АРМИИ И ВСЕГО ОБЩЕСТВА

В статье дается всообъемлющий и содержательный обзор состояния за истекший четырехлетний период, прежде всего в Югославской народной армии, но также и в обществе. Оценивается, что нам, несмотря на определенные затруднения, удалось сохранить идейно-политическое единство Армии, повысить ее моральный дух и усилить ее деятельность в области претворения в жизнь положений, вдохновленных делом товарища Тито, а также и тех, которые составляют основы нашего социалистического общества, основанного на самоуправлении.

Свою деятельность коммунисты выполняли, а так будет и в очередном периоде, в неблагоприятных общественно-экономических условиях, вызванных экономическим кризисом, приостановлением развития в некоторых сферах общественной жизни, особенно в области социалистического самоуправления, где обнаруживаются определенные противоречия, которые мы должны успешно преодолевать.

Поэтому коммунисты в Армии и весь ее состав должны прилагать большие усилия, с целью преодоления такого неблагоприятного состояния, борясь за идейно-политическое единство Армии, ее высокий моральный дух и патриотизм, представляющие собой основы ее боевого строительства.

Достигнутые нами результаты являются мощным поощрением к будущим успехам, но мы должны покинуть стиль и методы работы, не свойственные коммунистам. Вполне очевидно, что только всесторонним, деятельным и творческим привлечением всех организаций и коммунистов нам удастся выполнить поставленные перед нами задачи. Такой работой будет обеспечена и ведущая идейно-политическая роль Союза коммунистов в Югославской народной армии.